

Erre a kérdésre csak akkor tudnék felelni, ha megmondanám, kiknek nem tetszik. Ezt engedjek el, mert úgys kiálthatják. Az Új Korszak szerkesztője nem keresztény, munkatársai nem keresztények, cikkírói között, ha vannak is keresztények, azok olyan gravamenes emberek, akik személyes bántalmaikért a megsebzett Coriolanust akarják adni — elég rosszul. S ma Magyarországon abban az említett lapban összpontosul a felekezeti oktatás minden bűne, a hittanítás minden „butítása”, „papok és pápák bűne”, „remitó kegyetlensége tanítókkal szemben” stb. amit kívülről is tudhatnak. Tetszik önöknek — keresztényeknek az a fogadatlan prókatori szerep, melyet ez a lap és munkásai, — üzlet reményében, — egyelőre azonban egészen önzetlenül teljesítenek önökért?

Ha van a kereszténynek cseppnyi önzete, ilyen nem mondhat. Mi lappang azonban ezalatt a fátyol alatt? Mosonia fátyola ez s ha föllebbentjük, a progresszív francia szabadkőművesség megrebbent arca lesz előttünk. Bátran ki merem mondani, hogy minden keresztény ember, aki csak egyetlen lépést mulaszt el a hitvallásos iskola védelmében, vagy egy szóval segítjé elő az iskolák elvállaltalanítását, becses vakolást végez a mesterek gyönyörűségére. Igen, mert amíg keresztény országban hivatalból szegyenlik a keresztet, addig én bizalmatlanul nézhetek minden keresztellenes törekvéssel szembe. Ha Krisztus keresztjét szegyenleni s eltávolítani van itt joga valakinek, a viszonyosság jogánál fogva nekem is jogomban van bente s az ő keresztény jóindulatá-

ban kételkedni. Messze vezetne, hogy minden eszközt, célját és eredményét föltárjam a hitvallásos jelleg kitörülésének, mert legyenek meggyőződve, hogy ellenfeleink a felekezeti jelleg eltörését csak eszköznek tekintik a vallásos jelleg eltörésére. Úgy néha-napján elejtett szavakból sokat meg lehet érteni.

Csupán arra kérem önöket:

1. Gondoljanak a francia példára, hol a vallás nélküli iskolákban remitó arányokban növekedik a kiskortú bűnösök száma.

2. Fontoljuk meg együttesen azt, hogy minden gonosz indulatú támadásnak iskoláink ellen, minden vallástalanító törekvésnek, minden hangzatos, üres, ellenünk kielezett jelszónak legcsattanósabb cáfólata egy hitvallásos iskola, hol nemcsak tanítanak, hanem nevelnek, hol nemcsak nevelnek, hanem embert nevelnek, embert, aki az Irás szavai szerint: „Isten gondolatának értelmében él az igazság és élet szent valóságában.”

A NAGYVILÁGBÓL.

Házasság és válás Amerikában.

Sehol az egész világon nem bontanak fel annyi házasságot, mint Amerikában. Az „Amerikai házasságvédő liga” jelentése szerint 1891—1910-ig, tehát nem egészen húsz év alatt nem kevesebb, mint egy millió házaspár bontotta fel a házasságot. Ennek részben az az oka, hogy a válás nevéstégesen könnyen megy, részben pedig az, hogy a férjek alig képesek megfelelni azoknak a súlyos kötelezéseknek, melyeket magukra vállalnak. Nagyon sokat foglalkoznak ezzel a kérdéssel az odaváló vallásos és társa-

dalmi folyóiratok, anélkül, hogy a kérdést le lehetne venni napirendről.

Montclairban (Uj Jerseyben) kötötték nemrég példán felül álló érdekes házasságot. A menyasszony ugyanis előre elkészített szerződést íratott alá a férjével, amely némileg megmagyarázza a sok elválást. Az érdekes szerződés, melyet a menyasszony maga olvasott fel, úgy hangzik:

„Alulírott ünnepélyesen megígérem az anyakönyvvezető és az előtt a hölgy előtt, akit feleségemül választottam, hogy minden szombat este átadom neki az egész fizetésem, minden este hazamegyek legkésőbb kilenc órakor, kivéve, ha a feleségem is velem mulat; nem megyek sohasem bába sem egyéb mulatságba ő nélküle; más asszonnyal nem táncolok a feleségem engedelmé nélkül. Ünnepiesen fogadom, hogy mindig udvarias leszek az anyósommal, meg a kis sógorommal; nem lépek be olyan egyesületekbe, ahonnan az asszonyok ki vannak zárva; hetköznapokon nem szivok többet három szivárnál, vasárnap s más ünnepnapokon pedig öt szivárnál, cigarettát sohasem szivok; semmi szín alatt sem használok illetlen szavakat; zúgolódás nélkül segítek kiverni a szőnyegetek nagytakarítás idején; minden héten rendbehozom a fűhőneműmet; nem iszom soha bort, vagy sört, csak nagytakarítás napján egy keveset, még pedig csak három pohárral a feleségem jelenlétében. Kutyát sem tartok a háznál. Ha gyermekeink születnek, kötelezem magamat, hogy ha éjjel sírnak, morgás nélkül segítek a feleségemnek a gyermeket elaltatni. Kötelezem magamat továbbá arra is, hogy minden reggel és este ügyesen ügy elkészítem az apróra hasagott fát a kemencebe, hogy a feleségemnek ne legyen vesződsége vele, csak egyszerűen meggyújtja egy szál gyújtóval.”

Mikor vége volt, John, az új korszak hősi vértanúja remegő hangon kerte a kutyára vonatkozó klauzula törését, ellenben megnyerte, hogy John nagytakarítás napján négy pohár bort ihatik három helyett.

A „boldog” völegény erre elszántan fel-

erre az Isten! Ahogy a kinyilatkoztatásban való hit a Keletről sugárzott szét a földgömbre, úgy most ennek a hitnek a cáfolatát is onnan várják. Természetesnek mondom ezt a jelenséget, mert a nyakas ember lelkivilágának egyenes vetülete és szomorúnak, mert a nagy tagadás jegyében áll.

Meltzl professzor rövid 20 oldalas cikkéből is csak 12 oldal marad a jogásznak; 8-at lefoglal a műkedvelő, aki nem egy helyütt áll meg büszkén forrásainak tudományán és indifferensnek mutatkozó gúnnyal mosolyog le a bábeli romok fölül Rómára.

A műkedvelőknek az a lélektanuk, hogy szakembereknek szeretnek latszani s ennek leg egyszerűbb útja-módja a stílus; vagy a magas e-ből kezdik, vagy méltóságos baritonban. Meltzl Balambér ebben a cikkében bariton. Egy ügyes kis bevezetés után irodalomtörténésznek szegődik és kevés szerénységgel, de nagy nyomtérkép állapítja meg, hogy a magyar irodalomban ő most már harmadszor foglalkozik a „Code Hammurabi”-val és aki a törvénykönyvet először vizsgálta jogi, nevezetesen római jogi szempontból, az nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon is valószínűleg ő volt. Csak hogy ez a disszertációja nem jelent meg nyomtatásban. Távol legyen tőlünk, hogy a doktor ezen állítását el ne higgyük, hisz mint irodalmi pályázat, a jeles disszertáció bizonyára ellenőrizhető volna; csak a grand mot, mellyel szerző iparkodik a saját érdemeit megállapítani,

visszatetsző, bár mint a különben dicséretes műkedvelők karakterisztikus stílusa, figyelemre méltó.

Most pedig lássuk egészen közléről, hogy jár a professzor Babylon romjain, mihelyt a jogi papaszem fölött néz el rajtuk.

A füzet 43. oldalán, értekezése elején ezt írja: „Különös érdeklődésre tarthat számot Hammurabi törvénykönyvének elő-, illetőleg utószava. Mindkettő theoszofikus bölcselkedéssel vegyített hatalmas öndicsériáda. Öndicsérete Hammurabinak, habár isteni eredetet is tulajdonít hatalmának és bölcseségének”. Ezt a műkedvelő mondja a törvénykönyv bevezetésének és utószavának olvasásakor. Az I. füzet 25. oldalán Kmoskó dr. ugyanerről a részről így ír: „... Hammurabi fényes hadi sikerei dacára békés uralkodó volt, aki a harc zaját nem mulatságos kalandnak, hanem a béke megszerzését célzó szükséges rossznak tartotta. Törvénykönyvének bevezetésében nem azzal dicsekszik, hogy „ennyi meg ennyi várost felperzselttem, felpredáltam, lakóikat karóba huzattam”, amint a későbbi asszirkollégáinak felirataiban lépten-nyomon olvasható, hanem elmondja, hogy Malga városának lakóit szerencsétlenségükben oltalmazta, mert mint máshonnan tudjuk, hadat viselt ellenük; hogy Maskan-Sabri lakóinak megkegyelmezett, hogy Dilbat művelkedő területét megnagyobbította, hogy Uras számára gabonát szerzett, hogy alattvalóit szükségükben ápolta és hogy magát Marduk küldöttének tartja, hogy

igazságot csináljon az országban és népének jólétét biztosítsa.”

Az a bevezetés tehát, melyben Meltzl nem lát többet „hatalmas öndicsériádanál”, egy Kr. e. 2250 körül élt király jellemzése, aki „többet tett népe érdekében az u. n. felvilágosult abszolutizmus legkiválóbb képviselőinél”. „Ezek után nem fogjuk üres szólamnak tartani a hires törvénykönyv bevezető sorainak azt a részét, ahol elmondja, hogy saját becses szavait abból a célból vette emlékoszlopára, „hogy az erős a gyengének ne árton, hogy az árvákat és özvegyeket megvédje, hogy igazságot mondjon az országban, a pörököt eldöntse s a bajokat gyógyítsa.”

Legyen ez elég Hammurabi apológiája gyanúnt, akinek halhatatlan érdemeit maga Meltzl is nagyon szívesen elismeri és ép ezért gyorsan ellapozhatunk a fenti kitételek felett.

Az egész értekezésben sűrűn előforduló idézetek és utalások után, melyek által Weber Ottó, Delitzsch stb. szerepelnek, rögtön felismeri a nem „egészen laikus” olvasó, hogy milyen boltból vette Meltzl Balambér professzor a szemüvegét. Ime szemelvények. Hammurabi koráról beszélve ezt írja: „... Itt legyen szabad felemlíteni, hogy Hammurabi neve Winkler (a legmegbízhatóbb assziriológus) szerint Mózes I. 14. könyvében Amraphel-lé van eltorzítva. A névazonosság (és személyidentitás) nyelvi szempontból el nem vitatható.”

vette az anyakönyvvezető asztaláról a tollat s aláírta a házassági szöveget. Hogy aztán válass következett-e és mikor, arról nem irtak a lapok; talán mert a nap-nap után előforduló „közömbös” eseményekről nem szokás megemlékezni? Talán!

Bibliotheca Hieronymana. A spallatói cs. és kir. archaeológiai múzeum könyvtárában egy külön szakosztályt rendeztek be Szent Jeromosnak irataiból és róla a szóló művekből. A dalmáciai egyházatya tiszteletére és a tudomány érdekében alapított ezen könyvtár célja, hogy a szent Jeromosra vonatkozó teljes irodalmat magában egyesítse és így a Hieronymus kutatók részére központot teremtsen. A múzeum igazgatósága, azzal a kéréssel fordul mindenkihez, hogy szent Jeromos munkáinak kiadásait, valamint a róla megjelent munkálatait, úgymint cikkeit, programtervezéseket, jegyzeteket, hírlapi közleményeket s más ilyen irodalmi termékeket a múzeumnak megküldjék, vagy legalább azok kiadását bejelentse.

INNEN-ONNAN.

Hazafiatlan szövetkezés.

Mindig nyilvánvalóbb lesz, hogy Justh Gyula nemcsak szüklátókorú, de rosszhiszemű politikus is. Hiszen ha nem lenne a hatalomért mindenre képes machiavellizmus híve, akkor nem lépne szövetségre a nemzetközi szocialdemokratákkal éppen annak a választói jognak érdekében, mely nemzeti szupremáciánk biztosítása nélkül (a szocialisták így akarják!) előbb-utóbb romlásba dönti az országot. Justék mindig keresnek és úgy látszik találnak is Magnesiumot, melynek fényében sütkérezzenek. A választások előtt a bankterminus képtelen forszírozása volt a görögötűz. Justék jatekának itt is a nemzet adta meg az árát... S most az erdélyi magyarságot veszélyeztető

ált. egy. titkos választói jog lesz a görögötűz, melynek vakító fényében fogják folytatni Machiavelli politikáját. Számítanak arra, hogy a magyar választói polgárság, — melynek megkeverésével jön a híres szövetkezés — nem fog átlátni a szítán. Annak idején Kristófi harárló volt, mikor a szocialistákkal szövetkezett a választói jog érdekében. S most a sovinszta (!) Justh Gyula a legnagyobb hazafi lenne ugyanazon szövetkezés révén. Hiszen ez a legkiáltóbb ellentét.

Az ellentétek a beszédben és írásban is a hatásvadászat keményebb eszközei közé tartoznak, a valóságban, a tettekben és az életben megnyilvánuló ellentétek pedig már túlságosan is ijesztő és riasztó hatásúak.

Az utolsó néhány esztendőnek politikai élete sok furcsaságot vetett felszínre, azonban még mindennek dacára sem vagyunk annyira elfáultak, hogy a Justh pártnak a legutóbbi bakugrását szánalmas mosollyal ne nézzük.

A szánalom és mosoly ezen ügyet még nem intézik el véglegesen, mert nekünk kérdeznünk kell, hogy vajon természetes jelenség-e a mi országunk életében a szocialdemokratákra való támaszkodás?

A magyar népek magas politikai fejlettsége és alkotmányos érzéke súlydöntő le a sárba, avagy oly nagy veszélyben van már a magyar önállóság, hogy az uralmon levő párttal, a kormányval és Béccsel szemben más segítség, más fegyvertárs nincs, csak a vörösek hada?!

Mi azt hisszük, hogy se nem sülydünk le, sem az önállóságunk nem forog annyira veszélyben, hanem a Justh vezérlete alatt folyik az a csunya és kiszámított játék, amely a koalíció uralmát is zavarta, sőt meg is buktatta azért, mert Justh Gyula és a többi szabadkőművesek nem érezték jól magukat a keresztény irányú politikusok társaságában.

Ne ámitson el senkit az egyes Justh-pártiak katolikussága! Azok esakis választási kortesfogásnak használják a vallást, különben pedig méltó testvérei a szocialdemokratáknak, mert szabadkőművesek, mert szabadgondolkodók.

A Justh pártja csalóka álmokban ringatja önmagát.

Nem a demokratákkal való rokonszenv az az egyedüli ok, amely egy táborba verte őket össze, hanem a számítás is belejátszik az ő kalandjaikba.

A Csongrád-, Csanád-, Békés- és Hajdúme gyekben lévő függetlenségi kerületeknek szavazatnélküli munkássága majdnem kivétel nélkül a szocialistákhoz tartozik. Ezeknek akarnak Justhek szolgálatokat tenni és így őket magukhoz láncolni, pedig még a csecsemő is előre láthatja, hogy épen azok a szocialista munkások fogják kibuktatni a történelmi neveket viselő függetlenségi képviselőket, ha szavazathoz jutnak, mert gyűlölnék minden urat, minden birtokost. Jó előre betanították őket Bokányieket, azért játszanak ők vígan, hiszen csak nyerhetnek mindenképen.

Már szinte az unalomig megy a szabadkőműveseknek folytonos emlegetése, annál is inkább, mert beavatatlan szemmel tekintve az ügyet, azt gondolhatná valaki, hogy a szabadkőműves praepontus, amilyen láthatatlanul működő, épügy nem is létező hatalom.

Az igazság azonban az, hogy az állami és a politikai életünket külföldi mintára mind sűrűbb és sűrűbb szálakkal kezdik átszőnni a titkos társulatok úgy, hogy a keresztény ember lába minduntalan beléjük akad és csakis az tudja szó nélkül túrni a dolgot, aki kenyelemből, avagy hasonlóségból vaknak tettei magát.

A szabadkőművesség, mint a parlamentben helyetfoglaló párt Franciaországban teljesen a hatalma alá hajtotta, csatlósává tette a szocialdemokrata pártot. Ugyanezt akarja nálunk megtenni a Justh-párt. (Esztrg. 1910. 10. szám.)

Mert fölös számban vannak ott mindenre kész Samuk és szabadkőműves Benedek Jánosok.

Bizonyosak vagyunk, hogy az erdélyi, különösen a székelyföldi választó kerületek óvat emelnek Justék és a nemzetközi szocialisták immorális, hazafiatlan szövetkezése ellen.

E helyt is nem a jogász, hanem a műkedvelő beszél; akkor is, amikor Winkler a legmegbízhatóbb assziriológusnak nevezi ki és akkor is, mikor ennek szóha be nem bizonyított állításait kétségtelennek fogadja el. A klasszikus helyen arról van szó, hogy Amraphel, Sennaar királya, több más fejedelmekkel szövetkezve az engedetlen kisebb fejedelmeket megveri s országaikat elpusztítva visszafelé tart, midőn Sodoma, Gomorra stb. királyai útját állják; a győztesen visszatérő királyok, köztük Amraphel, őket is megsemmisítik és a többi közt Lot-hot, Ábrahám testvérét is foglyul ejtik. Ábrahám rögtön hadat vezet testvére kiszabadítására, ami sikerül is neki.

Az első megjegyzésünk Meltz szavaira az, hogy rosszul van értesülve, ha azt gondolja, hogy az identitás állítása Winklertől ered. Haigh, angol assziriológus vetette ki azt először a tudós világba több évtizeddel ezelőtt. Nincs tehát joga Meltznek ezt a gondolatot „Winkler szerinti”-nek keresztelni. Csak annyi tény, hogy Winkler, a „legmegbízhatóbb assziriológus” főapostola volt az identitás eszméjének, melyet Alfred von Gutschmied mindjárt első jelentkezésekor „wilde, verwegene Jagd”-nak bélyegzett. 1904-ben Bezold, a heidelbergi egyetemen a keleti nyelvek híres professzora szedi szét Winklerék és Delitzschék e kedvenc eszméjét. Hogy Hammurabi és Amraphel egy és ugyanaz, ez ellen először a nyelv-tudomány adja be a vétőt, az Amraphel szó

végén levő l miatt, melynek a Hammurabi-ban való lekopását semmilyen sem lebet kimagarázni. Ezenkívül más nagyon eleven argumentuma is van Bezoldnak. A babyloniai királyokat az őszövetség min dig מלך בבל (melech Babel)-nek, Babel királyának mondja, Anraphel mellett azonban ez az értelmező áll: מלך סניאר (melech Sinear), Sinear királya. Ha már most figyelembe vesszük, hogy Sinear egy kis tartománya volt Összababylonianak, melynek, mint a törvénykönyvön kívül más forrásokból is tudjuk, Hammurabi királya volt, lehetséges-e, hogy az őszövetség azt a hatalmas urral egy kis tartományáról ismerje és csak ezzel kapcsolatban említse? Olyanforma ez — mondja Bezold —, mintha I. Vilmos német császárt csak „Orania hercegének” címeznék valaki, mert a címei közt ez is ott szerepel.

Bezold elmés cáfolatát mint Winklerének szánt feleletet ismeri Meltz is, s hogy mégis annyira megközelíthetetlennek látja az ő „legmegbízhatóbb” assziriológusát, kinek gondolatait Bezold „phantasiévollé Hypothese”-nek nevezi, azt már talán ne is vegyük komolyan Meltz professzortól.

Winkler mellett nagyon szereti Meltz dr. Weber Ottót is, kinek tudományossága csak azt ismeri el a téren jőző felfogásnak, mely a racionalizmus tengerén fejez. „Otto Weber — írja Meltz — figyelmeztet arra a „kényes kérdésre”, melyre „szemérmatosan” már Oettli

is rámutatott, t. i., hogy a Hammurabi törvénykönyv „létezése és jelleme” vajjon nem kényszerítő-e az illetékes köröket arra, hogy revízió alá vegyék az Izrael Thorájának eredetéről táplált nézetet? Fejtégetését azzal zárja be, hogy a Hammurabi törvénykönyvere talán még az a misszió vár, hogy egy további rést üssön amaz üvegfalakba, melyeken belül Izrael történelme hévházi növényként tengődik, merőben csak theologikus és vallásfilozófiai spekulációtól táplálva és gondosan megőrizve minden tényleges világtörténelmi összefüggés husító szellőjétől.”

Mindezt nem Meltz mondja, csak magáévá teszi. Ezek az idézetek azonban nem érvek, hanem pusztáretorika és amikor Meltz professzor felolvasásában kritika nélkül adja a dolog tudományos oldalát — mondjuk — abszolúte nem ismerő hallgatóság elé, akkor is csak dilettánszkodik, ha nem is azzal a céllal, de mindenesetre azzal az eredménnyel, hogy az ingatagabb lelkek még jobban meginognak a pozitív hitben.

A professzor felolvasásának első, nagyrészt műkedvelősködő részét ez a gaudiózus mondat zárja be: „... legyen szabad csak névleg fölemíteni az Ótestamentum alapján assziriológus megingatását, vagy épen megcáfolását; Delitzsch professzor híres, sőt hírhedt előadásait és császári audienciáját, a theologusok riadalmát, szóval a Babeli Babeli zavar hatalmas hullámaikat, amelyek a mi viszonyainkra nézve fölötté zajtalanul verődtek.”

Ezek után mit keresnek ebben a pártban olyan emberek, mint Valentisk Ferenc dr., Polonyi Dezső dr., (aki választáskor partonkivüli volt.) Győrlyi Gyula dr., Sümei Vilmos, Ráth Endre, akik mindnyájan olyan függetlenségi és híthű székelty kerületek képviselői, amelyekből semmi sem áll távolabb, mint az egyház, a haza, a társadalom legádázabb ellenségeivel való szövetkezés.

Örsem.

Elek Oszkár. Híres ember lett belőle. Maga sem gondolta tán ezt az átalakulást, de ez volt végzet. S alapjában véve, elég olesón jutott a hírnévhez. Egerben tanárkodván, egy kicsit leszóltta a kongregációkat s ismert professzori szellemeskedéssel tüntetett a vallásos érzület mindenféle megnyilvánulásai ellen. Elek Oszkár egyébként filozofemita s a jeles tulajdonsága idő múltán olyan aggasztó jellegűvé vált, hogy a miniszterium jónak látta egy kis levegőváltotatással segíteni a bajon, vagyis áthelyezni. A Budapesti Tanári Kör Gaál Mózesei ebben igen nagy sérelmet láttak s egy gyűlésen erősen kikeltek Barkóczy ellen. — Hogyan, hát nincs joga a miniszteriumnak bárkit is áthelyezni?

Eleg az hozzá, hogy így letti Elek Oszkár-ból híres ember.

Az Elek Oszkárak kezdenek szaporodni, az az némely emberből kitor az időfolytán kifejlődött Elek Oszkár, s e pusztító betegség beékelődven az iskolai tanításba, nagy mértékben kockáztatja annak üdvös eredményeit. Éber figyelem fordítandó tehát a tanári működésnek ebből a szempontból való megfigyelésére s mert aki ront, ahelyett, hogy építene, nem méltó e fontos hadállás betöltésére.

Budapest május 1. Sok speciálitása van ennek a dátumnak. Ilyen speciálitás a hajnali zene, mely ékes rivalgással járja be az utcákat. S mivel Pesten nemely helyt tömérdek utca keresztezi egymást, ezeken a helyeken nincs haj-

A Babel-Bibel zavarnak ilyen csupasz kibobását a felolvasás hallgatói közé, úgy hívják, hogy *tendencia*. Miért nem érinti Meltzl a mai, 1910. ik assziriologusok gondolkodását Delitzschre vonatkozólag? Nem is mondom, hogy épen H o b e r g Gottfried-et idézze, a híres freiburgi tanárt. Miért nem csak épen például B e z o l d n a k hozzászólását a Babel-Bibel kérdéshez? Mert abban a 43 oldalas kicsi előadásban, melyet ez a világhírű tudós ép e tárgyról tartott, a 74-ik jegyzet nagyon hozzávágám a Delitzsch előadásokhoz! Meg van ott mondva az, hogy mi a Babel-Bibel zavar nagy hullámainak a titka! Az t. i., hogy a közönség, a nagyon laikus közönség meg volt győződve róla, hogy Delitzsch azon az előadásban mind újat és önállót mond! És azután h a t oldalon sorban, alfabetikus rendben felvonulnak a D e l i t z s c h - h a s z n á l t a f o r r á s o k, melyeket a tudós professzor jól ismert, de a hallgatóság nem ismert és mert a hallgatóság nem ismerte, Delitzsch ú r a r e n g e t e g f o r r á s k ö z ü l, melyekből összeállította előadásait (különösen az elsőt.) csak 5—6 ot nevez meg.

Miért nem említi ilyeneket Meltzl a jámbor hallgatósága előtt? Nem tudományos dolog ez, de még nem is egészen egyenes eljárás.

A hallgatóság hazamegy az ilyen előadásokról és hogy a Meltzl Balambér-féle műkedvelők ösztintességében, tudományában és jóakarátában bizott, előbb-utóbb a hitével fogja megfizetni.

Sz. M.

nali álom, hanem szakadatlan harsonaszó, borzas fejek kandikálása, esetleg a terek bokrai közt a lefőzött verebek indignálódása. Ez kevésbé fontos speciálitás. Mindenütt van katonazene, talán hajnali zene is, avval a külömséggel, hogy még egy csipisz balkan államokban is saját nótáikat húzzák vagy fújják a muzsikások, csak mi nem hallunk a katonabandától magyarnótát, s ha hallunk jobb lett volna, ha nem születünk volna.

Egy másik érdekes aprósága ennek a napnak a májusfa. Itt minden egyébből, csak nem fa. Így például: színes papírszalagok, óriási orgonacsokrok, luftballon stb. Ezek majd a lovakon, majd az embereken fityegnek-lobognak. Akinek nincs lova van, arra kötözi s szegénygek szörnyűséges figurák farkuk felett, fejük felett, hátuk felett egy egy piros röpökdő hólyaggal, hatalmas virágbokréttakkal, tarka kokárdakkal. Akinek nincs lova, természetesen mindezt magára aggatja. Ez nem valami ázsiai vonás rajtunk, valószínűleg így van ez a „müvelt nyugaton” is, avval a külömséggel, hogy ott vagy csak a lovakat kokárdázzák fel az emberek, vagy csak önmagukat, mindenesetre következetesen.

Annál dicséretreméltóbb azonban nálunk az a egyszerű demokrácia és paritás, mely fennáll a „nép” és barmai között.

Harmadik valami, ami május 1-én, annak édes gyermeke, épen ez a „nép” az „oh nép”, mely ekkor nyilatkozik meg öserejében.

Brrr! Ez az „oh nép” olyan unesztefikus, olyan visszataszító!

Már kora reggel fel van állítva a liget utai mellett kétoldalt egy esomó gramofon: azok nyövik szakadatlanul a marseilest és valamennyi csak ezt; hiszen ez a nap a népé s ez a nóta is a népé. Az utakon pedig villogó szemü. — vagy épen borgözös álmos alakok nyűzsögnek; valami felszeg öntudat félrebillentette kalapjukat, minden gomblyukuk tele virággal, némelyiknek ölnyi csomó van még a nyakába akasztva, másoknak pálcájára van mindenféle zöldség felkócozva. Kalapjukhoz, kabátgombjukhoz, piros luftballonok kötözve; és Isten tudná még mi minden tarkuság, mindenik igyekezett feltűnőbb lenni. Hát vajjon igazán a néplelek spontán megnyilatkozásai volnának ezek? S május 1-ének — oh nép-e a mi népünk?

Láttam ezt a népet, amikor tüntető felvonulást rendezett a drágaság miatt, a nyomor miatt s kurjongatva énekelte az utca közepén: fejemen a rezes csákó, — nem nyomja fejemet a bú bá nat; síheder leányok is voltak a sorban s azok el is aprózták az arasznyi sárban, szétfröcskölve vele mindenkit.

Kongresszus után.

Mit tagadjam, a benyomások gazdagságával távoztam a gyulafehérvári kongresszusról s hogy most, idő múltán, ezek a benyomások már lezsűrödtek, úgy veszem észre, mintha kongresszusaink szintája s ezzel együtt az érdeklődés is évről-évre emelkedik. A komoly kérdések egész sorozatát tárgyaltuk magas nézőpontból dicséretreméltó hozzáértéssel, ami mindenkit megnyugtathat aziránt, hogy az erdélyi ifjúság nevelő-oktatása nálunk a legjobb kezekben van.

Épen azért, mert a dolgok így állanak, ne vegye senki szerénytelenségnek, ha a lefolyt kongresszus nyomán néhány, a lelkeben s valószínűleg a mások lelkeben is föltámadt gondolatot esetleges okulás céljából itt most megörögzitek.

Régebbi kongresszusainkon is megfigyeltem

s a gyulafehérvári is észre kellett vennie mindenkinek, hogy gyülesein programja a tárgyalásra szorítható időhöz mérten túlonul gazdag. Ez és az a körülmény, hogy előadóink, illetve szónokaink a maguk tárgyával még mindig nem tudnak vagy nem akarnak 20—25perc alatt végezni, idézi elő aztán azt az előadokon és hallgatóságokon egyaránt előmlő ideges nyugtalanságot, mely egyenesen kizárja annak lehetőségét, hogy az igazán fontos kérdésekbe praktikus haszonnal elmélyedhessünk. Ezen a bajon tehát segítnünk kell mindenekelőtt azzal, hogy az előadók kivétel nélkül szokjanak hozzá tárgyuik rövid, de velős, minden fölösleges sallangtól ment kezeléséhez, azután azzal, hogy vagy kevesebb kérdést vegyünk föl tárgyalásra, vagy pedig a tárgyalás idejét toljuk k — mondjuk — egy nap helyét két napra.

En részemről határozottan az utóbbi mellett szavazok. Miért? Mindjárt megmondom s ez lesz az a másik gondolatom, melyet kártársaimnak komoly megszívítésre ajánlok.

Gyülesein eddigelé csak olyan csendesen, zártkörben folydogáló események voltak, melyekről a külső világ, a nagy társadalom nem igen vehetett tudomást vagy ha vett is, hamar napirendre tért fölötte. Egyszerűen azért, mert mi sohasem törekedtünk annak az egészséges közérzésnek a fölébresztésére, hogy nem közönséges, mindennapi esemény az, ha itt vagy ott az erdélyi rk. státus gimnáziumainak tanárai gyűlésre gyülekeznek. Pedig megtehetők és meg is kell tennünk. A modern idők zene kesztet rá, hogy megtegyük s kiálljunk minden időközön győzelmes keresztény világnézetünkkel a pódiumra, ahonnan ellenünk, a ker. világnézet, a ker. erkölcsök ellen mások annyi készséggel és biztossággal hirdetik és terjesztik egyént és társadalom deformáló eszméiket.

Tesszük tehát ezentul gyüleseinink tartamát két napra s a közbüles óstén egy válogatott műsoros irodalmi vagy művelődési est keretében álljunk mint előadók, énekesek, szavalók a város közönsége elé, vonjuk be a szereplők körébe a társadalomnak arra hivatott hölgyeit és urait is, az est belépő díjait szánjuk ifjúsági segítőegyesületeink, szegénytanulóink támogatására: így nemcsak a társadalom érdeklődését hívjuk föl magunk iránt s nemcsak a közönség és iskola között szükséges kapcsolat erősítjük, de a keresztény magyarság számára is hasznos munkát végezhetünk. Hiszen kell, hogy legyen, de van is annyi szellemi készségünk, hogy annak fenytét és melegtét véka alatt ne rejtegeszük, hanem ragyogtassuk és terjesztgessük a köz javára mindannyiszor, valahányszor itt-ott testvériesen összegyülekezünk.

Ez a gondolat vezet át a harmadik gondolatomra, mely Biró Lajosnak és dr. Péter Jánosnak a kongresszuson elhangzott egyként értekes előadásához kapcsolódik.

Amaz a magyar tudományos és irodalmi haladás terén érdemeket szerzett székelty vezérferfiak büszke méltatását kívánta nevelő oktatásunk keretében. Minden szavát aláírom. Ez kötelességünk s a lehetőség szerint bizonyára eddig is megeselekedtük. Ám szerényen és tisztelettel kérdezem: hol vannak azok a bőkezű mecenások és merre keressük őket, akik pályadíjjakkal, tisztas jutalommal buzdították volna vagy buzdítanák azokat, akik sorainkból szívesen vállalkoztak volna vagy vállalkoznának arra, hogy az ifjúság számára szánt s az oktatás mellé tanulságos olvasmányul sorozható füzetekben megírják egy-egy helyi nagyságnak nevelő momentumokban gazdag élettörténetét? Ide-oda utással kapcsolatos tanulmány, kutatás, adatgyűjtés nélkül ilyen dolgot értékesen

és érdekesen megírni lehetetlen. Erre pedig a mi szegény erszényeinkből igazán nem telik. Ide már csakugyan nagylelkű mecénások kellene. És ha lesznek (adja Isten, hogy legyenek), derek támogatásukra bizonyára lelkes és üdvös munkára mozdul majd az a sok írói készség, mely most a kereselenség törpe tudatában pihenésre avagy botorkáló kísérletekre van kárhoztatva.

Péter János a szűkebb hazának a földrajz, természetrajz és történelem tanítása keretében való nagyobb, szinte első helyre való tekintetbevételét sürgette. Ez is olyan életvaló dolog, mint az előbbi. De hát akkor miért nem jutott eszünkbe már régen, hiszen látrán eszünkbe juthatott volna, s miért nem jut eszünkbe most, hogy mi a status tanárai irjunk a mi iskoláink és a mi növendékeink számára a tanítás egész vonalán a mi viszonyainknak és helyzetünknek megfelelő tankönyveket? Gyárfás I. Tihamer a már sok ideje vajdó ker. szellemű latin olvasókönyv problémáját úgy oldotta meg a gyulafehérvári kongresszuson, hogy nemcsak megcsinálta, de ki is adja — a maga költségén. A megoldás általános tetszettel találkozott. Meghíszta azt. Ha a ritkán kegyes istenasszony: Fortuna hámarjában rám tekintene s a kettő közül „csak” az egyik megveendő sorjegyemet valami nagyobb (lehetne a legnagyobb is) nyereméceye! nekem prezentálna, akkor egy két tankönyv-problémát ilyenformán én is megoldhatnék s megoldásom bizonyára szintén viharos köztetszéssel találkozna. Sőt holt bizonyosra veszem, hogy hasonló esetben Péter Jánossal együtt nem egy status-tanár állna be készseges probléma-oldogatónak. Így azonban csak annyit mondok, ez a kérdés is van annyira fontos, hogy gondolkozunk róla s gondolkozván tárgyalunk tegyük egy jövőben megtartandó kongresszusunknak.

Magam is erzem, hogy az eddig fölvetett eszmék megvalósítása több kevesebb nehézségbe ütközik, azért hat befejezésül olyan gondolatot pendíték meg, amelyet mindnyájan nehézség nélkül valóra válthatnak. Ez a gondolat vonatkozik a kongresszusainkat szokásosan bevezető — ismerkedő estére. Tartsuk ezeket — kerem — lehetőleg zárt körben és ne nyilvános vagy étkező termekben. Hiszen mi tanárok — könyörgöm — minden komolyságunk mellett nagyon kedélyes nép vagyunk. Talán éppen a kedélyünk, az egyetlen, amely elpusztíthatatlan s hivatásunk egyformaságát néha gyakran felüldíti. És a köztünk uralkodó testvéries viszony ezt a kedélyességet, amikor csak lehet mindig életre kelti. Hol van erre kedvesebb alkalom, mint az ilyen ismerkedési összejöveteleken? Emlékezzünk csak Marosvásárhelyre. Legyenek hát ezután ismerkedő estélyük mindig zártkörűek, bizalmasak. Minthogy pedig ezt mindenki elfogadja, én is leteszem a tollat azzal a tudattal, hogy talán nem végeztem egészen haszontalan munkát, mikor imént leirt gondolataim közlésére vállalkoztam.

X.

HIREK.

— **Bérmaúra** indult a főpásztor; szombaton 9-kor megszólalt a nagy harang, jelezve, hogy egy hónapig távol lesz a pásztor, hogy fáradságos utazás után fölkeresse és megerősítse híveit. Adjon neki az Úr fogékony lelkeket.

— **Oltáregyletünk** máj. 7-én tartotta a szép májusi ajátossággal egybekötött imádságát. A gyűlésen az igazgató statisztikai kimutatást

olvasott fel a kiállításról és köszönetet mondott mindazoknak, kik a látlat létrehozásán fáradoztak; különösen dr. Csúbray Bonifácénak, kinél a kiállított tárgyak pakkolása és küldése folyt le; ez volt a legfáradságosabb része a kiállításnak. A szt. beszédet Soóthy igazgató tartotta.

— **Májusi ajátosságot** városunkban az irgalmas nővérek templomában tartják nagy közönség részvételével naponként este felhétkor.

— **A papnöveldében** május 7-én este tartották meg a rendes havi szentségimádsást; a szt. beszédet a spirituális tartotta. Különben a májusi ajátosságot este 1/27 órákor tartják szt. beszéddel egybekötve.

— **Beszélő számok.** A központi oltáregylet összesen 42 anyatemplomot és 6 filiát segélyezett 492 tarrgyal és egy áldozató kehely újraranzoyztatásával. Eddig beérkezett 9 köszönő levél.

— **Kügazítás.** Olyan nagy munka végzésénél, mint egy kiállítás rendezése, mindig fordulnak elő kis hibák, de ezek éppen nem szántszandekosak, hanem csak feledékenységek a sok gond közepette. Az igazgatóság a következőben javítja ki a munkálkodók névsorát: A zardai kongregáció készített egy remek antipendiumot; Présia Judith szintén egy gyönyörű antipendiumot varrott; Présia Éva hasonlóképen egy sajátkezüleg előállított finom, izléses antipendiummal ajándékozta meg az oltáregyletet. Köszönetet mond nekik a vezetőség.

— **Erdekes tudni,** hogy kik fáradoztak azon, hogy szegény templomaink ügyesen csomagolva megkapják a kert tárgyakat; ime: Ávéd Jakoné, dr. Csúbray Bonifácéné, lovag Oelberg Ottóné, Oelberg Manyika, Frölich Jolán, Rak József, Lovas János, Majláth Bela, kiknek a szegény templomok nevében halás köszönetet mond az igazgatóság.

— **Érettségi vizsgálatok.** A gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziummal május hó 18., 19. és 20.-án lesznek az írásbeli érettségi vizsgálatok, a szóbeliek pedig június hó 12., 13. és 14.-én. A szóbeli érettségi vizsgálatokon valószínűleg a tankerületi kir. főigazgató fog elnökölni.

— **Az alvinci petíció.** Az alvinci mandatum ügyebeli a kolozsvári kir. ítelőtábla Dr. Nyirő Géza kir. íl-táblai bírói rendelte ki és az ügy vezetését, valamint a tanuk kihallgatását is reá bízta. Az eddig kihallgatott és nemzetiségi oldalról döntőknek jelzett tanúvallomások alapján szinte biztosra vehetjük az alaptalan petícióban foglalt vadak teljes fiaskóját.

— **Nemeslelki adományok.** Fuchs Nándor, a Ferenc József-rend lovagkeresztjével való kitüntetése alkalmából városunk közérdeket és jótékonyt szolgáló intézményeinek a következő adományokat juttatta: A róm. kath. főgimnáziumnak 200 K.-t, az irg. nővérek leányiskolájának 150 K.-t, a városi árvaháznak 100 K.-t, az ipariskola részére 100 K.-t, az önk. tűzoltóegyletnek 100 K.-t, az ízr. nőegyletnek 100 K.-t, a Chewra Kadisa egyletnek 100 K.-t, az ipartestület részére 100 K.-t, a Vereskereszt helyi fiókjának 100 K.-t, a helyi szanatorium egyletnek 50 K.-t.

— **Képeslapok.** A husvéti kiállításról a központ háromféle képeslapokat készített, melyek a Papp-nyomdában és a zárdában kaphatók és az egyesület igazgatójánál megrendelhető 6 fillér árban.

— **Szövetkezeti gyűlés.** A gyulafehérvári fogyasztó és értékesítő szövetkezet máj. 7-én tartotta közgyűlését csekély érdeklődés mellett, amit a tagok személyenkénti meghívása elmu-

lasztásának lehet tulajdonítani. Mindössze ugyanis csak 9 tag vett részt, akik 27 szavazatot képviseltek, de mivel másodsor volt összehívva a gyűlés, érvényesek a határozatok. A szövetkezetnek csak 9 hónapjáról szólt a beszámoló, mivel a működés csak 1909. áprilisa óta foly. Az alaptőke 134 tag 259 üzletéséből 7770 K. A vagyon 1921/4-98 K. A felmentést a közgyűlés a szokásos fenntartásokkal megadta. Újabbban az igazgatóság jelentése szerint a kezdettel járó nehézségek leküzdése után az üzlet kedvező eredménnyel dolgozik, ami részben az új üzletvezető tevékenységének, részben annak tulajdonítható, hogy a bolt a nagy közönségnek is meg van nyitva. A szövetkezet igazgatóságába beválasztotta a közgyűlés Urbán Gyulát, Hejja Kálmánt, Kóródi Imrét, a felügyelőbizottságba Kontz Viktor dr. ügyvédet, Daubroszky Gyulát, Balló Lajost. Most már remélhető, hogy a közhasznú intézmény jól meg fogja állami helyét és azért a fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk rá.

— **Régészeti gyűlés.** Az alsófehérvármegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület május hó 14.-én, vasárnap délután 3 1/2 órákor tartja tudományos felolvasással egybekötött évi rendes közgyűlését a gyulafehérvári városháza tanácstermében. Felolvasást tart: Veress Endre dr. kolozsvári tanár és levéltárnok: „A gyulafehérvári születésű Czélkúti Zúlich Rudolf szobrász élete és művészete (művei képeinek bemutatásával)” címen. Nagy az érdeklődés a felolvasással egybekötött gyűlés iránt, amelyre lapunk is felhívja a közfigyelmet.

— **A várban** ismét visszatért a rég óhajtott tisztaság. Kraus téparancsnok fáradozatlanul működik, kövezteti az utakat, gondoztatja a kis sétateret. Ujra festette a nepomuki szent. János szobrát. Itt ott már a vár körül is találunk padot, bár még többet állíthatna fel. Most még a bokortépő s madárfészket feldúló suhancokat kellene szigorúan üldözni és büntetni.

— **Meghívó.** A Veres-Kereszt Egyesület gyulafehérvári fiókjá f. évi május 12-én d. u. 4 órákor a városház tanácskozó termében tartja évi közgyűlését. Erre a t. tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

— **Kinevezés.** Varga Sándor sz. sz. tanácsos, ny. főgimn. hittanár, miután egészsége teljesen helyreállott, szokéfalvi plebánossa kinevezetett.

— **Új plebános.** Oláh Dániel volt kádicsfalvi lelkész a kézdiszentléleki plebániát f. hó 3-án, szent kereszt feltalálása ünnepén foglalta el. A hitközség hívei az oly nagy lelkesedéssel megválasztott és oly szeretettel várt lelkészük elébe lovas bandériummal a kézdivásárhelyi vasúti állomásra jöttek, ahol Orbay Matyás ny. kir. járásbíró fogadta, a község határán a községi bíró, a templom hejáratanál a helybeli kaplán, melynek megtörténte után az új lelkész megtartotta a májusi ajátosságot és ezután a község fiatalága a plebánia udvarán fogadta. A fogadtatások és tisztelgések után bankett is volt, a melyen az új lelkész iránt a legbensőbb ragaszkodás szavai nyilatkoztak meg. Érdemes megjegyezni, hogy a kézdiszentléleki hívek Oláh Dánielt mint teljesen ismeretlen választották meg és ezuttal a hívek várakozásukban nemhogy csalódtak volna, hanem megjelenésével annál inkább megnyerte őket. Az új lelkész az ünnepélyes fogadtatás elől kiakart térni, de a lelkesedésnek engedni kellett.

— **Dobordán Károly beiktatása.** A segésvári róm. kath. egyháztanács Dobordán Károly ottani plebános beiktatását jún. 5-ödikére

pünkösöd másodnapjára tüzte ki. Az egyháztanács karöltve az oltáregyesülettel imponans módon akarja e napot megünnepelni. A beiktatás szt. misével kezdődik, melyet valószínűleg Meiszel József brassói plébános fog végezni. Ezután következnek a tisztelgések, közebed, este pedig műsoros estély táncsal egybekötte.

— **Hieronymi Károly halála.** Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter f. hó 4-edikén meghalt 75 éves korában. Hosszú, munkás életének méltó befejezéseképpen a szentségek áhitatos felvétele után ima közben lepte meg a halál. Szép és hasznos életet élt, nemzete kegyeletét kiérdemelte. De mégis legtöbbet köszönhet neki a M. Á. V., melynek hivatalos lapjában Marx János, az Államvasutak elnökgazdája következőképp emlékezik meg a nagy halotról:

— Melységes megrendüléssel, igaz fájdalommal közöljük a lesújtó hírt, hogy Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter folyó évi május hónap 4-ikén meghalt.

A magyar szárnyas-kerék éjjel-nappali szünetlen perdülésében egy pillanatra zavarodottan, tetován megáll: ahol ez ország földjén csak vasutas van, mindenkinek a szívébe kell, hogy belenyilalljon a fájdalom annak hallatára, hogy Hieronymi Károly elni megszűnt.

Bámulatos erejű munkásságának közepette az ország sorsát, polgárainak jólétét nagy mértékben föllendíteni hivatott tervei hirdelen gazdátlanok maradtak: a nagy elme, mely azokat megteremtette, a lankadatlan munkaerő, mely azokat megvalósította és életbe léptette volna, megbénult örökre.

A veszteséget, amit elhunytá föltt minden polgártársunk érez, mi vasutasok talán a legfokozottab mértékben szenvedjük meg.

Mert hiszen a nagy halott nemcsak előszeretettel vasutasnak vallotta magát, hanem a vasuti ügynek tényleg szakavatott minisztere és bölcs vezére is volt. Eltűnt örökre nemcsak nagy tudása és munkássága, mellyel megbecsülhetetlen szolgáltatásokat tehetett volna még a magyar vasutügynek, de elvesztettük nagy szívét és irántunk oly sokszor tanusított atyai szeretetét is.

Alkotásain kívül ránk maradt az ő munkás életének példaadása is: az a lankadatlan és lelkes tevékenység, melyet hosszú és küzdelmes életén át a köznek szentelt. Marx János, elnök.

Amíg élt — és hosszú életet élt — ellenfelünk volt. Szabadelvű ember, azt mondják szabadkőműves is, az egyházpolitikai törvényeknek ő volt egyik megalkotója. A koalíció ellen kimeletlenül küzdött. De ravatala előtt ellefejtjük mindezt. Ellefejtjük hibáit és csak erényeit látjuk. Egyik erénye, hogy noha csaknem félévszázadot töltött a közpályán és többször miniszter is volt, mégis szegényen halt meg, ép úgy mint elődei: Baross Gábor, Horánszky Nándor. Másik erénye, hogy a halál küszöbén, teljes eszméletnél, lelke felküzdötte magát Istenhez, kibékült egyházával, papot hivatott, felvette a haldoklók szentségét és imával ajkán halt meg. Városunkban utójára 1892-ben, a Wekerle-kormány idejében járt, mint belügyminiszter, az akkori feketelen román agitáció korlátozása és az ezzel összefüggő közigazgatási állapotok megvizsgálása és orvoslása céljából

— **Halálozás.** Kolozsváron 95 éves korában meghalt Korbuly Bogdán. Az elhunyt öreg úr Kolozsvár egyik leggazdagabb embere volt, a kultúráért, különösen a színházért sokat áldozott. Barcsay Domokos főrendiházi tag, volt orsz. képviselő apósát gyászolja benne, akinek halála különben egész Erdélyben nagy részvétet keltett.

— **Iskolalátogatás.** Pál István apátkanonok az erdélyi róm. kath. státus referense 4. 5. és 6.-án tartotta meg hivatalos látogatást a kézdívásárhelyi főgimnáziumban. Megtekintette a szerházakat, meghallgatta minden egyes osztályban a feleleteket s észrevételeit és gazdag tapasztalatait az elnöklele alatt tartott értekezleten közölte a tanári testülettel. Máj 7-én a Püspök úr megbízásából és képviselőlelelben részt vett a Mária-kongregáció felavatási ünnepélyén. Máj. 7-én tért vissza székhelyére, Kolozsvárra.

— **Első áldozási ünnepély** a csiknagyboldogasszonyi (Kárefalva) egyházközségben. A csiknagyboldogasszonyi hitközség iskolás gyermekei, 128-an, gondos előkészítés után május 7-én járultak először a legméltóságosabb Oltárszentséghez. Vallásos ihlet és meleg érzés szállotta meg a hideg sziveket is, midőn a fehér ruhába öltözött koszorús leánykák és ünnepi zekes fiúk szép sorban bevonultak a templomba. Szinte lesugárzott arcukról az az ártatlan boldogság, mely sziveiket eltöltötte. Evangélium után miséz Dr. Kászonyi Alajos a töle megszokott lelkes szavakban figyelmeztette a kisdedekeket a közelgő pillanat fontosságára. Comuniokor a gyermekek megilletődve, de azért a boldogságtól sűrűzött arccal járultak a szt. áldozáshoz. Beszédében Dr. Kászonyi Alajos figyelmeztette a szülőket, hogy jó példával járjanak gyermekeik előtt, mert csak úgy segíthetik leghathatosabban őket abban, hogy megőrizték ártatlanságukat. A hívek azzal a benyomással távoztak a templomból, hogy, ahol ily lelkes és fáradhatatlan lelkipásztor áll az élen, ott megtörik minden oly törekvés, mely a valóságos érzést akarja megmetéyezni.

— **A mi fogadalmunk.** Örömmel tudatom a Tekintetes Szerkesztőséggel azt a felette fontos eseményt, mely Kézdívásárhelyen 1911. május 2-án a templomban lefolyt. Ugyanis az itteni róm. kath. és maturandus ifjak Sóbóth Viktor dr., hittanár előmondása mellett az Úr oltára előtt fogadalmat tettünk. Megfogadtuk, hogy ha majd az életbe kikerülünk, ott is bensőséges keresztény életet fogunk élni; megfogadtuk, hogy saját és felebarátunk és így a társadalom jóléténél váltve fogunk munkálkodni, hogy semmiféle titkos és az anyaszentegyház szellemébe ütköző társulatok tagjai nem leszünk, hogy negligálunk minden internónális hitványságot, mely egyenesen Istent akarja kitépni szívből. Megfogadtuk, hogy Krisztust és az ő egyházát semmiféle kedvező és kedvezőtlen körülmények között el nem hagyjuk, mert csak egyedül Krisztus és az ő tanítása adhat enyhe balsamot a lélek sajtó sebére, mert csak egyedül ez képes megvizsgálni az élet nehéz utujain haladó s nehéz gondokkal küzködő vándort. Vándorok leszünk nemsokára mi is. Eddig készülődünk a nagy útra, fel a készültünk, csak meg a vándorbot, az érettségi bizonyítvány hiányzik ahhoz, hogy megkezdhezzük vándoréletünket. És e nagy útra valóban szükségessé

volt fogadásunk letétele, melyet mindenki „Isten engem úgy segítene”-nel megpecsételt s amely — mint hiszünk kalauzunk lesz földi boldogságunk és lelki üdvösségünk tekintetében egyaránt. Adja Isten, hogy úgy legyen! Khelel Bogdán, I. assistens.

— **Óriási tűzkár játékból.** Kézdívásárhelyről jelentik lapunknak, hogy Pilbárt Mihály kacatnai lakos négy éves kis fia játékból felgyújtotta atyja és nagybátyja csürjét. Harmincegy épület porrá égett, a kar százezer korona. Tizenkét család hajlék nélkül maradt. A község előjárósága a belügyminiszterhez és az alispánhoz gyors segélyért folyamodott.

— **Petroleumforrások Háromszéken.** Alig van nap, hogy Erdély valami csodás természeti kincselel ne lepné meg a világot. Így a geológusok véleménye szerint Háromszékmegeében újabbak egyre több és több petroleumforrás mutatkozik, amiért is a kormánynak határozott szándéka felkutatni a forrásokat. A kutatás Kovászna közelében kezdődik a „Pokolsár” fűrdő közelében, majd Zabolán a gróf Mikes uradalom erdősegeiben, ahol már van is egy üzembe nem vett petroleumforrás. A kutatás Dr. Lócay Lajos vezetésével történik, aki Vuntskó Ferenc és Böckh Hugó főbányatanácsosokkal már áttanulmányozta a vidéket.

— **Tények bizonyítanak!** A Benkő Bank r. t. eddigi nagy sikereiről mi beszélhetne világosabban, mint a rövid idő alatt kifizetett nagy nyeresemények hosszú láncolata! Csak eddig már egy 602.000, egy 200.000, két 100.000, egy 90.000, egy 80.000, egy 70.000, két 60.000, öt 50.000, négy 40.000, öt 30.000, stb. nagy nyereseményeket fizettek ki. Ne mulassa el tehát senki, aki nyerni akar, sorsjegyet a már folyó hó 18-án kezdődő új osztályorsjátékra azonnal Benkő Bank r. t. Budapest, Andrassy-ut 60. rendelni, mert Benkő sorsjegye Bankó!

— **A rossz szülő rossz tanító.** Arad vármegye közigazgatási bizottsága felfüggesztette állásából Sugár Vilmos borosjenői tanítót és feleségét, kegyetlenül bántak a saját gyermekükkel. A felfüggesztés megokolása kimondja, hogy nem lehet arra a mások gyermeket bízni, aki kinozza a saját gyermekét.

— **A közel 2000 éves koporsók.** Torda közelében — mint ottani tudósítónk írja — a vasutépítési földmunkások ásás közben régi sírokra bukkantak. Teglas István régész a felírás nélküli sarkofágokban talált obulusokból megállapította, hogy a sírok Severus császár idejéből valók, tehát nem kevesebb, mint 2000 évesek. Az állítás valódiságát bizonyítja az a tény, hogy a Keresztesmező e része a rómaiak temetkezési helye volt, melyet azután használtak, miután Potaissában a castrumot felépítették. Ez az idő pedig összeesik Severus uralkodásának idejével. A Keresztesmezőn már régebben is találtak római sírokat, így a kilencvenes évek idején harminc sarkofágot ástak ki.

— **Korai egésöz.** Háromszékmegeéből írják lapunknak: Az orbai járásban Zágontól Bitáig a mult hét szerdáján óriási vihar dühöngött s közben galambtojás nagyságú jégesöz hullott, mely a már kivirágzott gyümölcsfákban nagy károkat tett. A villám két tehenet is agyonsújtott. Prázmás, Kézdímártonos községekből is hasonló erős viharokról értesitenek.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnévek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára”

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

— **A kolozsvári dohánygyári sztrájk.** Ennek a már előbb hírül adott sztrájkának folytatása van. Mint Kolozsvárról jelentik, a dohánygyár igazgatósága felsőbb utasításra bizonytalan ideig bezárta a gyárat. A sztrájkolók munkába akartak állani, de nem engedték. Rendezésük nem történt.

— **Pályázati hirdetés.** A nagyszabedű tanítóképzőintézet I-ső osztályába a következő 1911/12. tanévre felvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leánynevelőiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy a gimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A felvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevel. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az idej első félévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30.-án feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kitéendő, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havidíj 38 korona. A kérvényeket az intézeti igazgatóságához június hó 15-éig kell benyújtani. A felvétel július hó első napjaiban lesz elintéztve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II., III. és IV. osztályba szintén vehetők fel új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba felvehetőek olyanok is, akik kisdődönői oklevelet szereztek vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a gimnázium hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam külömbözeti tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A bennlakásról prospektust szívesen küld az igazgatóság. Nagyszabedű, 1911. május 1.-én. Dr. B i l i n s z k y Lajos képzőintézeti igazgató.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Megjelentek:

Az *Élet* gazdag tartalommal;

A *Kis Pajtás* vonzó száma;

A *Kath. Hitterjesztés Lappjai* 5. díszfűzete;

Az *Egyházi Közlöny* magas tartalmu 18. száma;

A „*Kultura*“ fényes és bő tartalommal;

A *Religió* várva-várt száma.

Felhívás és kérelem a Közművelődés olvasóihoz.

Örömmel jelentem, hogy a „*B a t t h y á n e u m*“ I. kötete végre megjelent. A múlt évben a munkatársakhoz intézett felhívásomban azt mondtam, hogy az egyházmegyei tudományos folyóirat első kötetének megjelenése csakis a munkatársaktól függ, ha ők akarják, a „*B a t t h y á n e u m*“ meglesz. Most pedig, hogy az első kötet készen van, viszont a nagyközönséghez fordulok s azt mondom: a *B a t t h y á n e u m* első kötetét megjelent ugyan, de hogy az továbbra is fennmaradjon, az elsősorban a „*K ö z m ű v e l ő d é s*“ oivasától függ, vagyis az egyházmegyei tudományos folyóirat fennmaradását úgy biztosíthatjuk, ha azt mindenki tőle telhetőleg felkarolja és támogatja. E támogatás pedig nemcsak abban áll, hogy a „*B a t t h y á n e u m*“ megrendeljük, hanem, hogy annak minél több előfizetőt is gyűjtsünk. Hogy pedig ez minél könnyebben megtörténhessen, a napokban minden plébániára küldök egy példányt, kérve a

plébánosokat, hogy azt a jóakarató embereknek megmutatni és ajánlani szíveskedjenek.

A „*B a t t h y á n e u m*“ első kötete 11-ven 37 képpel jelent meg. Ára bérmentes szétküldéssel 2 K. 20 fillér. Árat a lehető legkisebbre szabtam azért, hogy mindenki megrendelhesse. A tiszta jövedelem az egyházmegyei múzeum javára fordítatik, miután a munkatársak tiszteletdíjra nem reflektálnak. De tiszta jövedelemről csak úgy lehet szó, ha mind az 500 példány elkel.

Minden vállalat csak akkor életképes, ha magamagát tartja fenn. Én tehát ezen elvből kiindulva senkitől sem kértem, de nem is várok anyagi támogatást s azt akarom, hogy a „*B a t t h y á n e u m*“ a maga emberségéből éljen meg, mert nálunk egy ilyen tudományos folyóiratnak úgy hiszem hivatása van. És ha bármi okból a „*B a t t h y á n e u m*“ e hivatását betölteni nem tudja, szerényen felre fog állni, várva a jobb időket, midőn mint Noé galambja bő táplálékot és szíves fogadtatást fog találni az emberi előítéletek, gyarlóságok salakjától megtisztított és hivatása magaslatán álló katolikus társadalom virágzó mezején!

A megrendelés legcélszerűbben pénztalványon — alulírott címére, Brassó — történhetik, mert könyvtársági megrendelést nem fogadok el, utánvétellel pedig nem küldöm.

Brassó, 1911. május hó 7-én.

Gyárfás Tihamér dr.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Tanítói gyűlés. A maroskerületi rkath. tanítóegylet 1911. ápr. 27-én tartotta Nyárad-selyében gyűlést.

A gyakorlati tanítások megbirálása, az előző előterjesztések után a gyűlés egyhangúlag elítélte a keresztény és hazaelenes irányzatot, attól magát távol tartja. Az országos tanítói szövetségből kilép, mert üdvözölte a virágvasárnapján tartott szociáldemokrata gyűlést.

O s v a t h Miklós élehangú felolvasást tart a tanítók fizetésének rendezése ügyében. Radikális indítványokat tesz. Tekintettel arra, hogy a mai drága világban a tanítók feljajdulása indokolt, a gyűlés indítványait egyhangúan elfogadja.

F e r e n c z i Sándor „Nyugdíjügyünk revíziója“ címen tartott érdekes felolvasást. Indítványait a gyűlés szintén egyhangúan elfogadta.

B a j k ó Máté a tejszövetkezetekről tart ritka tanulságos értekezést. — P a a l Lajos pedig „Népünk rossz szokásainak javításáról“ cím alatt tart nagyon érdekes felolvasást. — A gyűlés mindkét felolvasónak fáradságaiért köszönetet szavaz.

A gyűlés népes volt, K a r á c s o n apát-főesperes mindvégig jelen volt, bölcs tanácsaival, helyes felszólalásaival a gyűlés nívóját nagyon emelte.

Különben K o v á c s Pongrác elnök megnyitója is hitvallói számba megy. Meltó egyöntudatos tanítóhoz, a tekintélyes egyesület elnökéhez.

Nagyon kívánatos, hogy úgy a tanítószág, mint a papság az ily gyűléseket látogassa, hogy nehogy világfájdalmas érzések foglalják le. Ily szellemi légkörben életkedvet nyer az Isten dicsőségéért és a nép üdvéért buzgólkodó pap és tanító.

Vigilans.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

V. I. A. Fogarass. Köszönet a multkörüért; de kérek nemcsak egyházi, de társadalmi rövid híreket is. Szében. Egy jelen volt. De sok hírt lehetne összeszedni, csak . . . de nem folytatom.

Faragó K. Mi lett az egykor oly ügybuzgó munkatársból, mi lett? Szeretném az okát tudni, írja meg.

V. Aki nem dolgozik, beszűntetem a t. példányt. Mi sohasem támadunk személyeket, csak a helytelenségekre és rendtelenségekre mutatunk rá, amint hirlapírói kötelességünk parancsolja. Üdvözlöt.

Szombathely. Megkapta a küldeményt? Semmi választ sem kaptam rá.

X. Éltre való gondolatokat fejteget, amelyek megérdemlik a nyilvánosságot és ezért közöljük.

PÁLYÁZAT.

A *türkös* róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik.

Jövedelme: 1. Természetben lakás, két szoba és a szükséges melléképületekkel, kerttel. 2. A hivatalkai kepe cimen 300 kor. 3. A püspöki uradalmi pénztárból 200 kor. 4. Az erdélyi elemi isk. alapból és a Fogarassy alap kam. 202 kor. 60 fill. 5. Államsegély 298 kor. és arra jogosultnak korpótlék.

Kötelességek: 1. Mindaz ami egy felekezeti kántortanítónak kötelelessége az isteni tisztelet és szertartások végzésénél. 2. Az osztatlan iskola vezetése. Pályázati határidő május 28. Ki 25-én vagy 28-án megjelenik, előnyben részesülhet.

Türkös (Brassó m.) 1911. május 5.

Csathó Ferenc,
plébános.

Kincstári templomhoz r. kath. kántor kerestetik, ki az állami iskolánál tanító. Akik énekkart és fuvózenekart vezetni tudnak — előnyben és jobb jövedelemben részesülnek. Bővebbet e lap szerkesztőségénél. Az állás bizalmi uton töltesse be.

A *szováti* r. kath. *harangozó-sekrestyési* állomásra az egyháztanácsa pályázatot hirdet. Fizetés: a) a templomi pénztárból évi 300 K., havi utólagos részletekben; b) sz. mise alap kamatból 6 K. 70 fill., c) Liberás misék után évenként körülbelül 6—8 kor., d) harangozási díjakból évenként körülbelül 30—35 K., e) két drb. kaszáló és egy drb. szántó 15 K., f) természetben lakás 2 szoba, kamra. Ha az illető a kántori teendőiben segédkezni tud, ez esetben körülbelül még 300 K. jövedelemre számíthat.

A pályázatok 1911. május végéig beadandók a r. k. plébániai hivatalba. A kérés mellé csatolandók az esetleges szolgálati bizonyítványok és az illetékes lelkész erkölcsi bizonyítványa.

Aki oly ujságokat vagy más iratokat olvas, melyeket vallásellenes emberek írnak, saját lelkén követ el öngyilkosságot. Stolz Albán.

HAZAI IPAR!

ALAPITTATOTT 1770.

Andrásófszky Efraim

műharangöntő Kolozsvárt, Kossuth L.-u. 36. sz.

Ajánlja a főtisztelendő minden felekezeti magas papság, egyházközség és tkts. gondnokságok figyelmébe Erdélyben legnagyobb

harangöntődjét.

Elvállalja minden fajta harang öntését vagy repedt harangok újraöntését és azok becszerelését. Ajánlja továbbá az általa feltalált s a birodalom mindkét feleében kir. szabadalommal kitüntetett **vaskoronás felszerelését** felelősség mellett. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

Költségvetéseket kívánatra bérmentve küldök azonnal.

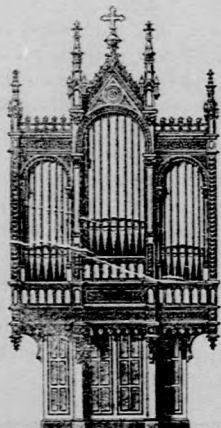
Tisztelettel **Andrásófszky Efraim.**

NARANCS

vörvörös catániai legeslegjobb minőségű öt-kilós postakosárral 3.— K., eredeti kosárral 100 darabban 5.20 K., eredeti ládával 180 avagy 150 darabban 7 K., eredeti ládával 360 avagy 300 darabban 12 koronáért. **Muskatnaranccs** vörpiros primissimó minőségű szép nagyok eredeti ládával 100 avagy 80 darabban 8 K., eredeti ládával 200 avagy 160 darabban 12.50 koronáért. **Sárga fajnarancs** messinai méz-édes öt-kilós postakosárral 2.80 K., eredeti ládával 180—150 darabban 5.25 K., eredeti ládával 300 avagy 200 darabban 10 korona. **Citrom** elsőrendű öt-kilós postakosárral 2.40, eredeti ládával 180 darabban 5.—, eredeti ládával 360 avagy 300 darabban 9 K. **Karfiol** csodaszép fehér öt-kilós postakosárral 2.50, eredeti kosárral 18 darabban 4 korona. **Füge** kiskoszorú idei különként 50 fill. **Szentjánoskenyér** mézes különként 30 fillér. **Arachid** amerikai mogoró hejas, cukrászok sütemény készítéséhez használják, különként 80 fillérjével, tizkiló vételnél különként 70 fillér. **Mogyoróbél** levantei kimérve különként 170 fillér. **Datolya** Califat különként 86 fillér, francia berber datolya kimérve különként 2.20 K. **Malagaszólo** extra Royanx kimérve különként 2.50, francia hejas mandula különként 2.30 K. **Locumfüge** primissima egy és két kilós ladikákban különként 1.10 K. **Cukrozott gyümölcs** bozeni kiváló szép vegyes egykilós ladikával 4.40 K. **Mazsolaszólo** világos kimérve különként 2.— koronáért szállítja utánvétellel bérmentetlenül az **Agrumen déli gyümölcs nagykereskedése** Budapesten, Szarka utca 7. Tessék előnyárjegyzéket kérni friss gyümölcsökről, déli gyümölcsökről, korai friss főzelekekről és idei zöldsgemüekről.

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

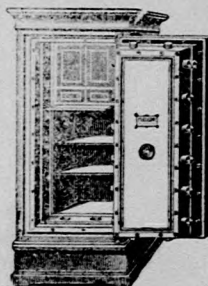
teljesen újonnan rendeztem be, minek utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona építését is elvállalni. Bármilyen javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden egyháznak tűzmentes szekrényt kell szereznie. Amely egyháznak még eddig nincs tűzmentes szekrénye, forduljon bizalommal :

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegyei központi alapítványi pénztár Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-István-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldetik. ■■■■ Telefon 103-71.